

Naturpleje i samarbejde med frivillige

Niche: Afsætning af egnede dyr til frivillige afgræsningsforeninger kan blive en niche for etablerede kødkvægsejere.

Af naturkonsulent Anna Bodil Hald, Natur & Landbrug ApS.
www.natlan.dk

Naturpleje i samarbejde med frivillige består af tre dele:

1) En lodsejer med et areal med god natur, der har behov for afgræsning.

2) En dyreholder med rolige dyr, der er egnede til at udføre selve plejen.

3) Frivillige, der har ansvar for at se efter dyrene og eventuelt udføre supplerende plejetiltag.

Disse tre dele er traditionelt kombineret i én og samme person, nemlig landmanden, der har egne dyr på eget naturareal, og som selv holder opsyn med sine dyr. Dyrene sendes til slagting, når det er tid. Måske har denne landmand salg af kød fra stalddø-

ren, hvor kunderne kommer for at købe kød, fordi de kender landmanden. Eller kunderne vil måske gerne have kød fra en besætning, der bidrager med pleje af naturområder. Kunderne kommer og køber igen, nemlig den dag hvor der skal hentes kød.

Flere end 100 foreninger

Anderledes forholder det sig, hvis en ejer af et naturområde, en dyreholder og frivillige fra nærmeste større by eller landsby finder sammen om et fælles mål nemlig at få passet et naturområde med afgræsning. Med det kendskab, jeg har til frivillige afgræsningsforeninger, så har godt 100 sådanne foreninger fordelt over hele landet etableret et sådan samarbejde.

Samarbejde: Frivillige afgræsningsforeninger har brug for egnede og rolige dyr til at udføre naturplejen. Foto: Torben Worsøe.

Der er flest foreninger nær de store byer. Det skyldes nok, at de fleste nuværende foreninger er etableret på foranledning af byboere, der gerne vil se deres eget kød i øjnene. En del af foreningerne har fået fødselshjælp fra Danmarks Naturfredningsforening, som har udarbejdet en fin guide til afgræsningsforeninger. Enkelte foreninger græsser med får. Dertil kommer, at der findes mere end 25 foreninger, der udfører høslæt eller anden naturpleje på mindre naturperler, de ikke selv ejer.

Flere aftaletyper

De involverede parter i en afgræsningsforening laver en samarbejdsaftale vedrørende, om man søger tilskud, og om det er afgræsningsforeningen, dyreholder eller lodsejer, der søger tilskud til naturpleje, aftales i samarbejdsaftalen, men alle skal naturligvis have tilfredsstillende økonomi i samarbejdet. Lodsejeren får plejet sit naturareal og vil ofte være tilfreds med det. Dyreholder og afgræsningsforeningen aftaler, hvem der søger eventuelle tilskud, som så indgår i prisen. Prisen kan enten være pr. dyr eller pr. kg slagtevægt. Mange steder bidrager det offentlige med støtte til hegning med videre.

Konceptet med frivillige afgræsningsforeninger er afprøvet i alle afskygninger. Nogle foreninger køber dyrene og står selv for forsikring, øremærker og ansøgning om EU plejetilskud. De fleste foreninger passer dyrene i et fastlagt vagtskifte mellem medlem-

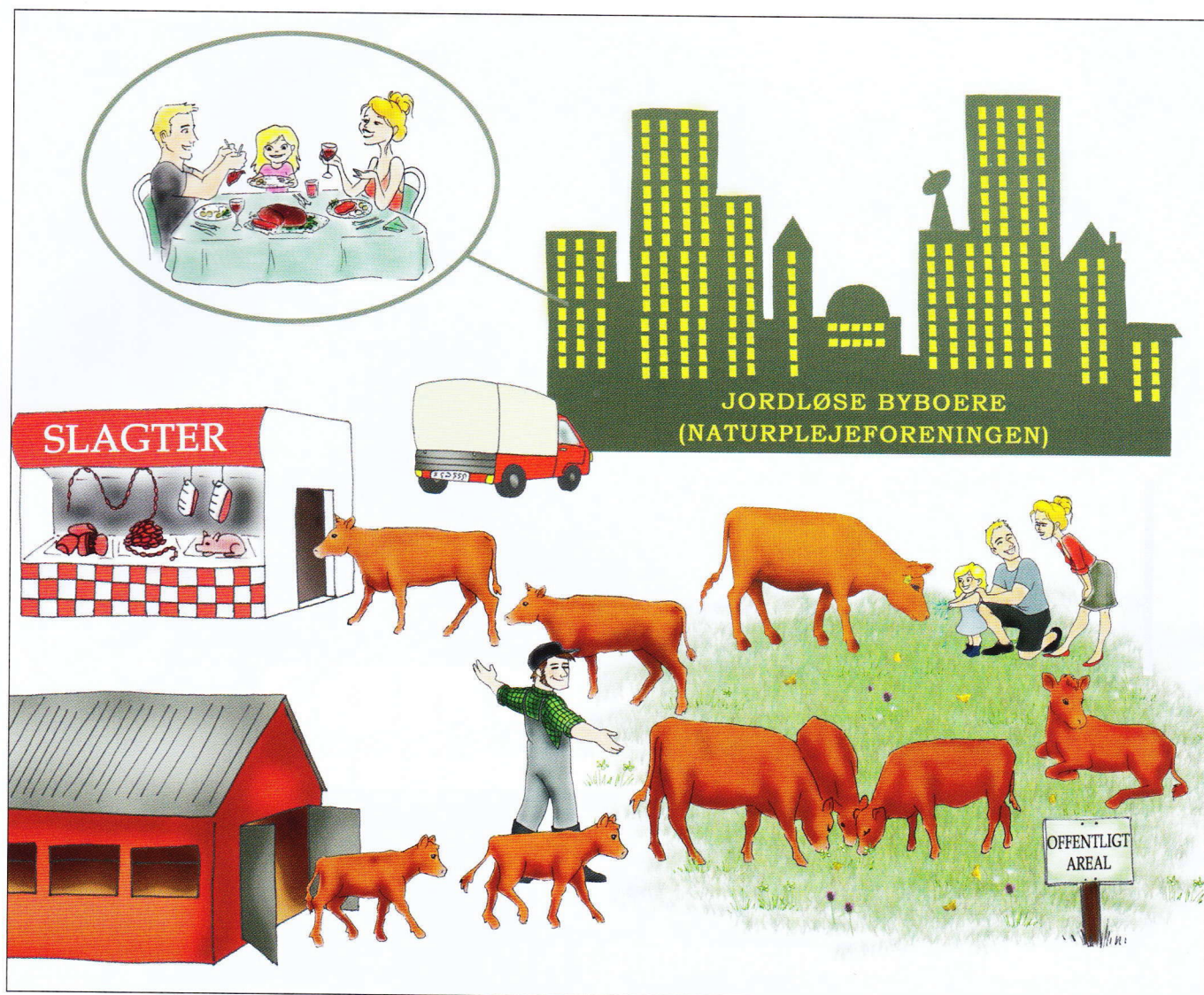
merne over græsningssæsonen. Enkelte udfører sågar helårsgræsning. De har dog en dyreholder som bagstopper, hvis et dyr får problemer, når dyreholder ejer dyrene og har ansvaret for forsikring og

Landmanden, der sender sine dyr på græs hos frivillige naturplejere, får en unik oplevelse, tjener penge og kan nå flere arealer med sine dyr. De frivillige borgere i afgræsningsforeningen passer dyrene hele græsningssæsonen. Når kødet spises, har de en helt ny dimension på smagsoplevelsen. Grafik: Stinne Larsen

øremærker. Andre foreninger ser til dyrene, hegnet og vandet i vagtskifte med dyreholder, som ejer dyrene og har ansvaret for dyrene til de er slagtet.

Byboere kan passe kvæg

Afgræsningsforeninger med frivillige i naturpleje har eksisteret siden 1992, hvor den første forening blev etableret på initiativ af Danmarks Naturfredningsforening i Høje Tåstrup. En samvittighedsfuld dyreholder på Møn har gennem mange år leveret dyr til denne og flere andre foreninger i Københavnsområdet. De naturområder, byboerne passer med græssende dyr, er ofte steder, hvor der kommer mange byboere forbi. Det stiller store dyreetiske krav. Jeg har ikke kendskab til anmeldelser om dyreplageri af dyr på naturpleje, som passes af byboere. Det viser, at by-

boer er gode til at passe dyrene og har styr på tingene. De fleste foreninger har beskrevet vagtopgaver, en vagtplan og en logbog, der ligger på stedet fysisk eller er på nettet. Så der er styr på tingene.

Selv bor jeg i et rækkehus i byzone. Jeg ejer kun en lille have, men jeg er medlem af en over 10 år gammel afgræsningsforening med sommergræsning med otte Angus, hvor dyreholder ejer dyrene, og vi passer dyrene på skift gennem sommersæsonen, til de slagtes direkte fra fold. Jeg er formand for en anden forening, hvor vi græsser helårs med Galloway. Her har vi brug for en dyreholder i ny og næ med en tyr eller et nyt dyr.

Desuden er jeg projektholder for et projekt, der har til formål at få fokus på, hvordan de vilde planter og dyr kan tilgodeses bedst muligt på de naturarealer, der plejes af frivillige afgræsningsforeninger.

Plads til flere

De foreninger, som indgår i projektet, får en to-siders naturhandleplan og mulighed for en guidet natur-tur. Jeg har oprettet en Facebook gruppe, der er åben for alle afgræsningsforeninger. Projektet har også til formål at få etableret nye foreninger. Inden for projektbevillingen er der således mulighed for at hjælpe nye foreninger på vej. Denne hjælp til afgræsnings-

foreninger støttes af 15. Juni Fonden og Aage V. Jensen Naturfond. Se mere om projektet og planerne fra første projektår på <http://www.natlan.dk>. Som det ses af naturhandleplanerne, påtager mange foreninger sig supplerende pleje på arealerne bl.a. i form af slåning af uønskede arter som horse-tidsel, skræppe og stor nælde.

Naturpleje i samarbejde med frivillige i afgræsningsforeninger giver win-win situationer på mange måder: Mere natur kan plejes. Dyreholder, der kan holde fri, mens andre ser til dyrene, eller få tid til at passe dyr på andre arealer, har en sikker afsætning af nogle dyr og får en bedre

bundlinje på kødet ved direkte salg. De frivillige borgere, som hverken ejer dyr eller naturareal, får frisk luft, når de skal ud for at se til dyrene, og de får glæde ved at bidrage til, at de dyr, der leverer deres kød til middagen, har haft et godt liv i naturen.

Dertil kommer, at dyr, der er slagtet direkte fra naturarealer, leverer kød med en sundere fedtsyre-sammensætning og flere vitaminer end kød fra dyr, der har været fodret på stald. Sidst, men ikke mindst, giver konceptet med afgræsningsforeninger gode sociale relationer og samarbejdsflader mellem landmænd og byboere.